

ÚVOD NA POUŽITIE

„Každá kniha má svoje dejiny,“ hovorí známy výrok. Nepochybne to platí aj o tejto knihe, ktorú vám predkladám.

Jej časti vznikali postupne, hoci pôvodne neboli určené pre túto formu zverejnenia. Nemôžem nevyjadriť svoju vďačnosť Stanovi Dzurjaninovi, ktorý v rozhodujúcej miere „zavinil“, že túto knihu dnes držíte v rukách. Úvahy v nej sú mapou (nielen) mojich pokusov priblížiť sa k Božiemu Synovi cez svoju kňazskú službu. Aj preto som za jej názov zvolil hlavný motív úvodného paschálneho zamyslenia. Som totiž presvedčený, že toto potrebujem objavovať a žiť neustále – blízkosť Boha ako milujúceho Otca. Čoraz viac ma o tom presvedča súčasná doba, ktorá síce technicky odstránila takmer všetky vzdialenosti, ale nevytvorila takmer žiadnu blízkosť. Preto sa k nám neustále približuje Boh a ako následok jeho blízkosti sa potom môžem a chcem stále viac vnímať ako jeho syn či dcéra.

Poradie zamyslení sa riadi liturgickým rokom, pričom v prvej časti nájdete pohyblivé sviatky závislé od najväčšieho sviatku Paschy, kým druhá časť obsahuje nepohyblivé sviatky, ako nasledujú od začiatku nášho liturgického roka. A ten v našom byzantskom obrade otvára i ukončuje Presvätá Bohorodička ako prototyp ozajstného kresťana. Tým je pre nás stelesneným „návodom na použitie“, ako dar Božieho synovstva môže prakticky fungovať u každého človeka.

Každá kniha má svoje dejiny. Táto kniha však nechce zostať len pri nich. Každému jej čitateľovi zo srdca prajem, aby mu najmä pomohla upriamiť pohľad do budúcnosti bez konca. Táto budúcnosť Božích detí sa začína teraz, pri Pánových nohách (porov. Lk 10,39).

Preto chcem túto knihu venovať všetkým, ktorí ju dočítajú do konca a začnú nanovo... Osobitne ju venujem svojej manželke, deťom a rodičom, ako aj všetkým svojim veriacim ako poďakovanie za blízkosť.

POHYBLIVÉ SVIATKY

BLIŽŠIE K SYNOVI

Svätá a veľká nedeľa Paschy

Jn 1. začalo (1,1-17)

Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh. Ono bolo na počiatku u Boha. Všetko povstalo skrze neho a bez neho nepovstalo nič z toho, čo povstalo. V ňom bol život a život bol svetlom ľudí. A svetlo vo tmách svieti, a tmy ho neprijali. Bol človek, ktorého poslal Boh, volal sa Ján. Prišiel ako svedok vydať svedectvo o svetle, aby skrze neho všetci uverili. On sám nebol svetlo, prišiel iba vydať svedectvo o svetle. Právě svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prišlo na svet. Bol na svete a svet povstal skrze neho, a svet ho nepoznal. Prišiel do svojho vlastného, a vlastní ho neprijali. Ale tým, ktorí ho prijali, dal moc stať sa Božími deťmi: tým, čo uverili v jeho meno, čo sa nenarodili ani z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha. A Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami. A my sme uvideli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodný Syn, plný milosti a pravdy. Ján o ňom vydal svedectvo a volal: „Toto je ten, o ktorom som hovoril: Ten, čo príde po mne, je predo mnou, lebo bol prv ako ja.“ Z jeho plnosti sme my všetci dostali milosť za milosťou. Lebo ak Zákon bol daný skrze Mojžiša, milosť a pravda prišli skrze Ježiša Krista.

Pri najväčšom kresťanskom sviatku Pasche si pravidelne spomeniem na jeden príbeh. Pri ceste vlakom sa v jednom kupé rozprúdila družná debata. Väčšina cestujúcich si všimla dvoch ľudí: rozprávali sa dialektom, ktorý naznačoval, že sú z východného Slovenska. Keď sa blížila zastávka Žilina, dvihli sa zo sedadiel a začali si zbierať veci. Ktosi sa ich spýtal: „Vy ale asi nebudete zo Žiliny?“ Na to jeden z dvojice hovorí: „Nie, my nepochádzame zo Žiliny. Prest'ahovali sme sa sem z východného Slovenska, aby sme boli bližšie k synovi.“ „Aha. Syn žije v Žiline?“ „Nie, nie v Žiline, v Chicagu.“

Aby sme boli bližšie... Prečo sa mi táto epizóda spája s najväčším sviatkom kresťanov? Možno pre svoj refrén „aby sme boli

bližšie“. Lebo sviatok Paschy spôsobuje, že každoročne sa aspoň na pár dní takpovediac sťahujeme bližšie k Synovi, k Božiemu Synovi – Ježišovi Kristovi. Niektorí sme sa viac postili, možno sme sa aj viac modlili; možno sme častejšie otvorili Bibliu; možno aj navštívili chrám. Niektorí absolvovali aj svätú spoveď a prijali Eucharistiu. A keď robíme tieto zbožné veci, tak možno s nimi príde aj pocit, že sme sa „prest’ahovali“ bližšie k Bohu. Je to však naozaj tak? Áno, často si pripomíname, že v živote to chceme dotiahnuť čo najďalej a v tom duchovnom zasa čo najbližšie. Čo to vlastne znamená? Podľa čoho viem, že som sa prest’ahoval bližšie k vzkriesenému Synovi? Je to ľahké: Moja blízkosť k Bohu sa ukazuje na mojej blízkosti k človekovi vedľa mňa. Preto je namieste praktická otázka: Ako na to? Ako sa mám priblížiť k Bohu? Prvý krok je otvoriť oči. Tak ako sa pri prvom hriechu ľuďom otvorili oči pre svet bez Boha, teraz je načase otvoriť oči pre svet s Bohom. Voláme ich oči viery. Len týmito očami vidím, že Boh sa priblížil ku mne. On sa priblížil prvý a priblížil sa tak, ako sa len dá. Máme pred sebou vrchol Božieho vtelenia – jeho vzkriesenie.

V jednom rozhovore som nedávno dostal otázku: Čo je viac – ukrižovanie Ježiša Krista, alebo jeho vzkriesenie? Odpoveď je jasná: Jedno bez druhého by bolo neúplné. Lebo čo vidíme na kríži očami viery? To isté, čo videl autor Listu Hebrejom, keď napísal, že Ježiš svojou smrťou zničil toho, ktorý vládol smrťou, teda diabla, a vyslobodil nás, ktorých celý život zotročoval strach zo smrti (porov. 2,14). Lebo pred Veľkým piatkom platilo smutné znamienko rovnosti: smrť = peklo. Ale na Veľký piatok sa stane niečo doposiaľ nevídané: Ježiš Kristus, Boží Syn, zomiera. Boh sám vstupuje do fyzickej smrti. A tesne predtým z jeho úst vyjde modlitba 22. žalmu: „*Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?*“ (v. 2) Na tejto modlitbe sám Boh zjavuje, v čom je vlastne problém smrti: problém smrti je totálna opustenosť. A táto opustenosť nám naháňa strach; strach zo smrti je vlastne strachom z opustenosti. Táto opustenosť sa skrýva v najhlbšom vnútri každého človeka; hoci ju maskujeme a zakrývame akokoľvek, predsa je tam. A v tomto bode narážame na ten najväčší rozpor človeka: V najväčšej hĺbke svojho vnútra túžime po spoločenstve a na strane druhej tam zažívame úplnú opustenosť a máme z toho strach. Čo s tým? Neustále opakujeme, že príchod

Boha na svet je plný paradoxov: Mocný Boh ako slabé dieťa. Večné Slovo ako nemluvňa. Prečo? Aby vyriešil ten môj najväčší paradox, najväčší rozpor, môj najhlbší strach. A ako? Skúsme si to priblížiť na jednom obraze. Predstavme si dieťa, ktoré má prejsť v tmavej noci hustým lesom. Bojí sa. Nestačí, keď mu predtým povieme, že sa nemusí ničoho báť: v okamihu, keď sa dieťa ocitá v temnom lese samo, prichádza strach. Nie je to strach pred niečím konkrétnym – je to strach z totálnej opustenosti. Keby to bol strach pred niečím, stačilo by to niečo odstrániť a bolo by po strachu. Čo pomôže dieťaťu v tomto strachu? To, že si samo začne hovoriť, že sa nemusí ničoho báť? Je tu lepšia možnosť: Dieťa stratí svoj strach v okamihu, keď je tu ruka, ktorá ho chyť a vedie. Dieťa sa prestane báť, keď je tu hlas, ktorý ho upokojí, že je s ním a všetko je v poriadku. Nie je to obraz našej situácie? Čo vidíme na ikone Vzkriesenia? Vidíme Krista, ktorý z pekla doslova vytáhuje Adama a Evu; podáva im svoje ruky. Čo počúvame na svätej liturgii v Nedeli Vzkriesenia? Počúvame slovo o Slove, ktoré sa stalo telom a prišlo do tmy tohto sveta.

O každej fyzickej smrti teda môžeme povedať presne to, čo o každom utrpení a bolesti: Fyzická smrť – podobne ako utrpenie a bolesť – tu aj po smrti a vzkriesení Pána Ježiša stále je. Ale je tu zásadný rozdiel: teraz je v nej prítomný Boh. Ježiš Kristus odstránil znamienko rovnosti medzi smrťou a peklom. V našej fyzickej smrti nás čaká Ježiš Kristus, nebudeme tam sami. Lenže či sa chytím jeho záchranej ruky potom, to závisí od toho, či sa jej chytím už dnes. Či prijmem jeho pozvanie do večnej slávy v nebi, závisí od toho, či prijmem jeho pozvanie do vzťahu dnes; závisí to od toho, či uverím jeho hlasu, ktorý ma chce viesť týmto životom každý jeden deň jeho cestami.

Lebo toto všetko sú len pravdy o Ježišovi Kristovi. Ale tieto pravdy nie sú samotným vzkrieseným Kristom – toho musíme stretnúť každý osobne. Pascha znamená, že Boh sa prest’ahoval tak blízko ku mne, ako sa len dá. Smrť a vzkriesenie Pána Ježiša je cesta, ktorou zostupuje až k môjmu najhlbšiemu strachu, aby som tam zažil stretnutie s Kristom, ktorý ma chce chytiť za ruku v mojej tme. Iba toto stretnutie môže premeniť môj pozdrav na moju osobnú skúsenosť plnú veľkonočnej radosti: Christos voskrese!

Nedeľa svätého apoštola Tomáša (Nedeľa Antipaschy)

Jn 65. začalo (20,19-31)

Večer v ten istý prvý deň v týždni, keď boli učeníci zo strachu pred Židmi zhromaždení za zatvorenými dverami, prišiel Ježiš, stal si doprostred a povedal im: „Pokoj vám!“ Ako to povedal, ukázal im ruky a bok. Učeníci sa zaradovali, keď videli Pána. A znova im povedal: „Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás.“ Keď to povedal, dýchol na nich a hovoril im: „Prijmite Svätého Ducha. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané.“ Tomáš, jeden z Dvanástich, nazývaný Dvojča, nebol s nimi, keď prišiel Ježiš. Ostatní učeníci mu hovorili: „Videli sme Pána.“ Ale on im povedal: „Ak neuvidím na jeho rukách stopy po klincoch a nevložím svoj prst do rán po klincoch a nevložím svoju ruku do jeho boku, neuverím.“ O osem dní boli jeho učeníci zasa vnútri a Tomáš bol s nimi. Prišiel Ježiš, hoci dvere boli zatvorené, stal si doprostred a povedal: „Pokoj vám!“ Potom povedal Tomášovi: „Vlož sem prst a pozri moje ruky! Vystri ruku a vlož ju do môjho boku! A nebud' neveriaci, ale veriaci!“ Tomáš mu odpovedal: „Pán môj a Boh môj!“ Ježiš mu povedal: „Uveril si, pretože si ma videl. Blažení tí, čo nevideli, a uverili.“ Ježiš urobil pred očami svojich učeníkov ešte mnoho iných znamení, ktoré nie sú zapísané v tejto knihe. Ale toto je napísané, aby ste verili, že Ježiš je Kristus, Boží Syn, a aby ste vierou mali život v jeho mene.

Jeden kazateľský príklad hovorí o súdnom procese, v ktorom bol človek obžalovaný z vraždy. Všetky dôkazy ukazovali na jeho vinu. Preto sa jeho obhajca rozhodol v záverečnej reči ešte pre jednu vec. Svoj prejav začal slovami: „Dámy a páni, členovia poroty! Na záver pre vás mám jedno prekvapenie.“ Potom teatrálny ukázal rukou na dvere: „Presne o jednu minútu vojde týmito dverami človek, o ktorom si celý čas myslíte, že je mŕtvy, lebo ho môj klient

vraj zabil.“ Všetci členovia poroty so zatajeným dychom sledovali dvere súdnej siene. Prešla minúta, potom ešte jedna, ale dovnútra nevošiel nikto. Napäté ticho prerušil obhajca svojim vysvetlením: „Týmto som chcel ukázať, že máte dôvodnú pochybnosť o mojom klientovi, lebo ste sa všetci pozerali na dvere, či sa ten zavraždený muž objaví. Verím teda, že sa po porade vrátite s verdiktom ‚nevinný‘.“ Porada netrvala dlho. Porotcovia sa vrátili s verdiktom: „Obžalovaný je vinný!“ „Ako to?“ žiadal vysvetlenie obhajca. „Ved' ste sa všetci dívali na dvere. Mali ste pochybnosti!“ „Áno, to je pravda,“ odvetil predseda poroty. „My sme sa dívali, ale obžalovaný sa na dvere nepozrel ani raz.“

Tento príbeh nám môže poslúžiť ako odrazový mostík k jednej z tém evanjelia Nedele o Tomášovi. Znova pred sebou máme apoštola Tomáša, ktorý sa k svojim pochybnostiam priznáva verejne, a možno aj preto sa jeho príbeh skončil tak, ako sa skončil. Lebo my už vieme, že v postave apoštola Tomáša vidíme spojenie dvoch postojov vychádzajúcich z jednej túžby. Tomáš chcel jednoducho viac: Tomáš túžil po svojej vlastnej skúsenosti. Ostatní apoštoli už osobnú skúsenosť mali – stretli vzkrieseného Krista. Kristus na nich dýchol svojho Svätého Ducha a dal im moc odpúšťať hriechy a poslal ich tak, ako jeho poslal Otec. Tomášovi toto chýbalo. A okrem toho mu chýbalo aj niečo iné – chýbali mu zmeny. Kolegovia apoštoli oznámili Tomášovi: „Videli sme Pána.“ Jediná nerozvitá veta. A po nej nasleduje Tomášova reakcia, ktorá sa stala takpovediac svetoznáma: „Ak neuvidím na jeho rukách stopy po klincoch a nevložím svoj prst do jeho rán a nevložím svoju ruku do jeho boku, neuverím.“ Možno je pre Tomáša veta jeho kolegov „videli sme Pána“ neúplná – za touto vetou nemala byť bodka, tam jednoducho niečo chýbalo. Napríklad: „Videli sme Pána, a preto sme plní radosti.“ „Videli sme Pána, a preto sa už nezamykáme.“ „Videli sme Pána a už nemáme strach.“ „Videli sme Pána a...“ Za touto vetou nemá byť nikdy bodka: Naozajstné stretnutie so vzkrieseným Pánom sa nikdy nekončí iba tak, že som ho videl a nič viac. Stretnutie so vzkrieseným Kristom samo osebe ústi do nejakej reakcie; vždy vyvoláva nejakú malú revolúciu v mojom živote. Tomáš ju nevidel: apoštoli boli stále za zatvorenými dverami – aj vtedy, keď prišiel Pán o osem dní druhý raz; aj vtedy bolo ešte zamknuté. Tomáš mal svoje pochybnosti, lebo chcel viac

– pre seba i pre iných. Pozeral sa na zatvorené dvere, cez ktoré vstúpil živý Ježiš – Ježiš, ktorý bol predtým mŕtvy.

Čo nám teda hovorí dnešný príbeh? Možno aj to, že pochybnosti sú súčasťou života viery. A objavujú sa vtedy, keď potrebujeme viac; keď nám nestačí, že naši rodičia boli veriaci. Pochybnosti možno prichádzajú aj vtedy, keď potrebujeme viac skúseností so vzkrieseným Kristom, lebo možno tie minulé už vybledli. Práve v takýchto chvíľach vyvstávajú otázky typu: Je to naozaj pravda? Aký to má celé vôbec zmysel? Ako mám v mojom probléme vidieť Božiu lásku? Preto je dôležité pochybnosť demaskovať. Nemôžeme pochybovať o niečom bez toho, aby sme súčasne nezačali veriť niečomu inému. Skúsme sa na to pozerat' takto: Keď začínam pochybovať o Bohu, komu začínam veriť viac? Démonovi? Iným ľuďom? Či sebe samému, svojim vlastným schopnostiam? Keď ich takto demaskujem, potom sa môžem presvedčiť, že pochybnosti môžu byť vlastne „fitnesscentrom mojej viery“. Po ich prekonaní je moja dôvera voči Bohu pevnejšia.

Pochybnosti nám teda signalizujú, že potrebujeme viac: volajú nás k osobnej skúsenosti – sú pozvánkou k osobnému stretnutiu so vzkrieseným Kristom. On chce vstúpiť cez zatvorené dvere našich životov, ktoré sme zavreli so strachom či obavami ako apoštoli. A všimnime si ešte jednu vec z evanjelia: Keď vzkriesený Kristus prišiel medzi svojich apoštolov, postavil sa doprostred nich. Aj v tomto postoji vidíme dôležitú vec: Vzkriesený Kristus chce byť uprostred našich životov – on chce byť centrom všetkých našich vzťahov. Lebo len potom budeme aj my schopní úprimného vyznania: „*Pán môj a Boh môj!*“

CHCEM VIAC

Nedeľa o myronosičkách

Mk 69. začalo (15,43-16,8)

V tom čase prišiel Jozef z Arimatey, významný člen rady, ktorý tiež očakával Božie kráľovstvo, smelo vošiel k Pilátovi a požiadal o Ježišovo telo. Pilát sa zadivil, že už zomrel. Zavolať si stotníka a opýtal sa ho, či je už mŕtvy. Keď mu to stotník potvrdil, daroval telo Jozefovi. On kúpil plátno, a keď ho sňal, zavinul ho do plátna a uložil do hrobu vytesaného do skaly. A ku vchodu do hrobu privalil kameň. Mária Magdaléna a Mária Jozesova sa pozerali, kde ho uložili. Keď sa pominula sobota, Mária Magdaléna a Mária Jakubova i Salome nakúpili voňavé oleje a išli ho pomazať. V prvý deň týždňa, skoro ráno, po východe slnka, prišli k hrobu a hovorili si: „Kto nám odvalí kameň od vchodu od hrobu?“ Ale keď sa pozreli, videli, že kameň je odvalený; bol totiž veľmi veľký. Keď vošli do hrobu, na pravej strane videli sedieť mladíka oblečeného do bieleho rúcha a střípli. On sa im prihovril: „Nelakajte sa! Hľadajte Ježiša Nazaretského, ktorý bol ukrižovaný. Vstal z mŕtvych. Niet ho tu. Hľa, miesto, kde ho uložili. Ale choďte a povedzte jeho učeníkom a Petrovi: ‚Ide pred vami do Galiley. Tam ho uvidíte, ako vám povedal.‘“ Vyšli a utekali od hrobu, lebo sa ich zmocnila hrôza a strach. A nepovedali nikomu nič, lebo sa báli.

„Aká by bola Cirkev bez žien? Môžeme si to vyskúšať.“ Aj takéto vety nájdeme pri aktuálnej iniciatíve Mária 2.0. Skupinka žien z farnosti v nemeckom Münstereifel sa rozhodla vstúpiť do štrajku. V otvorenom liste pápežovi Františkovi oznamujú, že počas jedného týždňa v máji nebudú vykonávať žiadne služby v Cirkvi. Sväté omše budú mať pred dverami kostolov, nie v nich. O čo im ide? Podľa ich vyhlásenia chcú poukázať na to, že služba žien v Cirkvi je vraj nedocenená, že ich hlas je vraj prepočítaný. Prečo túto akciu pomenovali Mária 2.0? Vraj podľa Panny Márie, ktorá doteraz podľa nich „stála len na podstavci a smela len mlčať“. Teraz ju tieto ženy chcú zložiť

a priblížiť ju ako ženu, sestru a matku, ktorá hovorí a koná. Urobiť moderný *upgrade*. Zaujalo ma, že k tejto iniciatíve vraj dospeli pri čítaní apoštolskej exhortácie pápeža Františka *Evangelii gaudium* (Radosť z evanjelia). Ich zásadná požiadavka znie: „My chceme viac!“

My sme dnes na konci najstaršieho evanjelia počuli vetu, ktorá nevoňala radosťou: Ženy „utekali od hrobu, lebo sa ich zmocnila hrôza a strach. A nepovedali nikomu nič lebo sa báli.“ Bodka. Nič viac. Ženy dostanú úlohu hovoriť a prvá reakcia je strach. Už sme sa viackrát pýtali, prečo vlastne takýto koniec; prečo takáto posledná veta Evanjelia podľa Marka. Čo je to za koniec? Áno, niekto tam neskôr prilepil ešte pár veršov, aby to nevyzeralo tak zvláštne; aby vo mne nezostala akási pachuť po poslednej vete evanjelia; aby tým posledným sústom nebol strach, panika a nič viac. Keď to má byť evanjelium, potom by mala mať posledné slovo radosť. Pokúsili sme sa dať odpoveď: Strach na konci evanjelia je výsledkom – je výsledkom toho, keď sa stretnú nízke nároky s nečakanou ponukou. Ženy myronosičky totiž nečakali veľa: chceli len pomazať mŕtve Ježišovo telo. Tieto ich nízke nároky sú prekonané nesmiernou ponukou – ponukou nového Života.

A tento nový Život ich stavia pred novú úlohu: „*Chod'te a povedzte...!*“ Radosť zo vzkriesenia na jednej strane – a zodpovednosť z úlohy na strane druhej. Koniec Evanjelia podľa Marka je tak novým začiatkom. Anjel posielal ženy na miesto každodenného života: Tam pokračuje realita vzkriesenia. Tam, kde sa často bojíme a mlčíme. Tam, kde máme strach z budúcnosti. Tam, kde máme strach milovať. Tam, kde si okolo seba stavíme múr označený nápisom: Nepribližuj sa! Súkromná zóna! Vstup zakázaný! Práve tam má pokračovať Kristovo vzkriesenie mojím vzkriesením. Vzkriesenie Ježiša Krista nám totiž dáva odpoveď; už nemusíme mať strach. Tam, kde evanjelista Marek končí svoje evanjelium, tam sa má začať to naše – evanjelium podľa Petra, Anny, Viery, Alžbety, Pavla, Juraja, Márie...

Preto sa v tomto duchu pýtam samého seba: Čo vlastne čakám od Boha? Čo očakávam od Paschy – tej najväčšej udalosti, ktorú Boh pre nás urobil? Možno som splnil predpísané minimum: Vyspovedal som sa, lebo to prikazuje predpis. Bol som v chráme podľa predpisu. Prijal som Eucharistiu, zaspievali sme si... Mojím problé-

mom je, že nie som náročný kresťan; očakávam málo. A tu je niečo strašné: Boh sa necháva pribiť na kríž, zomiera, ale znova ožije. Previedol nás zo smrti do života – do života Presvätej Trojice. A aké sú moje nároky? Mne stačí stráviť hodinu v chráme, stačí mi urobiť si čiaročku vo svojom svedomí, že som splnil, čo bolo potrebné. Čo mi bráni, aby som chcel viac? Čo mi bráni prekročiť hranicu mojej priemernosti a pohodlnosti? Preto je tu strach! Aj ženy „utekali od hrobu... a nepovedali nikomu nič, lebo sa báli“. Evanjelium o smrti a vzkriesení nás má vystrašiť v pozitívnom zmysle: Pascha má vystrašiť moju priemernosť – Pascha Ježiša Krista nám hovorí: Ty môžeš chcieť viac. Ja môžem dostať viac, ako čakám.

A možno toto je zároveň aj dôvod môjho strachu. Lebo ak Kristus vstal z mŕtvych, potom to má aj následky; ak Kristus vstal z mŕtvych, potom jeho slovo musí fungovať. Potom môžem milovať nepriateľov; môžem odpúšťať tomu, kto ma zranil, sedemdesiat sedemkrát; môžem nastaviť aj druhé líce, keď dostanem po jednom; môžem byť milosrdný ako nebeský Otec. A toto znie mojím „neobráteným ušiam“ strašne; toto si ten „starý“ človek vo mne nevie a ani nechce predstaviť – to ho jednoducho musí vylakať. A tu sa to celé láme a rozhoduje: moje nízke nároky verzus prázdny hrob Ježiša Krista.

Niektoré ženy vstúpia do štrajku, lebo túžia po zmenách v Cirkvi. Ak túžim po skutočnej zmene ja, viem, čo mám robiť: nie vstúpiť do štrajku, ale do vzťahu – do vzťahu so vzkrieseným Kristom, ako to v jednej reakcii pripomenul aj emeritný pápež Benedikt XVI. Podľa neho riešenie súčasnej krízy nespočíva vo vymyslení akejsi novej cirkvi s novou morálkou, ale v prehĺbení tej Kristovej. Prehĺbenie môjho osobného vzťahu s Bohom, to je ako keď prehĺbim studničku: potom sa voda v nej vyčistí. Ak ju, naopak, zahádzem svojimi „predstavami“, taká voda sa nedá piť. Lenže to si vyžaduje dve veci z mojej strany: čas a úprimnosť – ako každý jeden vzťah, ak má fungovať. Toto je moje miesto v Kristovej Cirkvi. Je to miesto pre každého – miesto v srdci Boha.

ZMENA REŽIMU

Nedeľa o porazenom

Jn 14. začalo (5,1-15)

V tom čase Ježiš vystupoval do Jeruzalema. V Jeruzaleme pri Ovčej bráne je nádrž, hebrejsky zvaná Betsaida, a pri nej päť stĺporadií. V nich ležalo množstvo chorých, slepých, chromých a ochrnutých, ktorí čakali, až sa voda pohne. Anjel zostupoval totiž z času na čas do nádrže a rozvíril vodu. A ten, kto prvý vošiel do zvířenej vody, bol uzdravený, čo by ho bola trápila akákoľvek choroba. Bol tam aj istý človek, chorý už tridsaťosem rokov. Keď ho tam videl Ježiš ležať a zvedel, že je už dlho chorý, povedal mu: „Chceš ozdraviť?“ Chorý mu odpovedal: „Pane, nemám človeka, čo by ma spustil do nádrže, keď sa zvíří voda. A kým sa ta sám dostanem, iný ma predíde.“ Ježiš mu vravel: „Vstaň, vezmi si lôžko a chod!“ A ten človek hneď ozdravel, vzal si lôžko a chodil. No v ten deň bola sobota, preto Židia hovorili uzdravenému: „Je sobota, nesmieš nosiť lôžko!“ Ale on im odvetil: „Ten, čo ma uzdravil, mi povedal: ‚Vezmi si lôžko a chod!‘“ Pýtali sa ho: „A kto je ten človek, čo ti povedal: ‚Vezmi si lôžko a chod?‘“ Ale uzdravený nevedel, kto je to, lebo Ježiš sa vzdialil spomedzi zástupu, čo sa zišiel na tom mieste. Neskôr ho Ježiš našiel v chráme a povedal mu: „Hľa, ozdravel si, už nehreš, aby ťa nepostihlo niečo horšie.“ A ten človek šiel povedať Židom, že ho to Ježiš uzdravil.

Každoročne si v období po Pasche spomeniem na zmeny názvov miest a ulíc, ktoré priniesla zmena režimu začiatkom 90. rokov minulého storočia. Politický prevrat sa prejavil aj zmenou názvov. Spomínam to z hlbšieho dôvodu, lebo aj v duchovnej oblasti hovoríme o prevrate: Pán Ježiš Kristus zničil vládu smrti; „Smrťou smrť premohol,“ spievame v tropári Paschy. A predsa po tomto víťazstve Krista slávime nedele, ktoré majú trocha zvláštne názvy: Nedeľa o Tomášovi, ... o myronosičkách, ... o porazenom, ... o Samaritánke, ... o slepom. Tieto názvy zaváňajú „starým režimom“ – zaváňajú reži-

mom, keď pri moci bola smrť. Prečo sa po víťazstve Krista nad ňou tieto názvy nezmenili? Viem si predstaviť, že by to mohla byť Nedel'a o obrátení Tomáša, Nedel'a o Kristo-nosičkách, Nedel'a o konvertovaní Samaritánky... to by jasnejšie naznačovalo zmenu režimu.

Prečo však takéto názvy? Myslím si, že jeden z dôvodov spočíva v mojej realite: Pascha síce znamená nový život, ktorý Kristus prináša, ale mňa neustále pokúša ten život starý – pokúša ma to Tomášovo: „Ak neuvidím... neuverím.“ Doráža na mňa strach myronosičiek, ktoré v panike utekali od hrobu, lebo sa báli. Namiesto ohlasovania evanjelia som často nemý pred týmto svetom ako ony. A niečo podobné vidím aj v evanjeliu Nedele o porazenom. A ono chce demaskovať starého človeka. Viacerí cirkevní otcovia si všimajú indicie v tomto význame. Päť stĺporadií pri dejisku zázraku vykladajú ako Päť kníh Mojžišových – teda židovskú Tóru. Človek je ochrnutý 38 rokov. V dĺžke mizérie ochrnutého niektorí vidia narážku na čas putovania Izraelitov po púšti po ich východe z egyptského otroctva – ich vandrovanie totiž trvalo presne 38 rokov. Doba ochrnutia človeka sa tak spája s dobou „ochrnutia dôvery“ Izraela voči Bohu; hoci vyšiel na slobodu, predsa sa neustále obzeral za „benefitmi“ otroctva.

V tomto kontexte dostáva aj otázka Pána Ježiša: „Chceš ozdraviť?“ svoj ďalší význam. Chorý si po takom dlhom čase už mohol zvyknúť na svoju chorobu; mohol si zvyknúť na to, že je závislý od iných, že iní sa oňho postarajú. Niektorí ľudia možno aj nevedomky môžu svoju chorobu používať na manipulovanie iných. Preto je otázka Pána Ježiša vonkoncom dôležitá: „Si pripravený vziať do svojich rúk zodpovednosť za seba a svoj život, alebo chceš byť naďalej radšej odkázaný na pomoc iných?“ A táto otázka získava svoju skutočnú hĺbku v duchovnej oblasti.

Spomínam si na jednu správu ešte z 90. rokov minulého storočia. Po prevrate sa rehoľníčky františkanky v Prahe rozhodli urobiť z budovy, ktorú získali znova do vlastníctva, hotel. Kuriózne bolo, že predtým tá budova slúžila ako väzenie; komunisti v nej väznili a mučili nepriateľov režimu. A vraj to skutočne pritiaхло pozornosť: ľudia neváhali platiť peniaze, aby mohli bývať v autentickom väzenskej cele. Mám to znova môže poslúžiť ako hlbší obraz, ako otázka: Nesmeruje väčšina môjho snaženia práve tam, že dni svojho živo-

ta trávim v akejsi luxusnej cele? Kristus síce urobil prevrat a otvoril brány väzenia, ale ja naďalej zostávam v cele svojho egoizmu. Prečo? Jeden z dôvodov je teda zvyk – lebo som si na svoje väzenie zvykol a možno si už ani neviem predstaviť, že by som mal žiť ináč.

Okrem tohto môžeme z príbehu vyčítať aj iný dôvod. Ochrnutý strávil dlhé roky v „dome milosti“ – taký je totiž preklad názvu miesta Betsaida, kde čakal 38 rokov. Ale ten dom milosti sa v skutočnosti zmenil na „dom zásluh“: aby sa niekto uzdravil, musel sa do vírivky dostať ako prvý. A to, prirodzene, znamenalo súťaž. Nevnímam niekedy takto aj ja život viery, že je to výhra v lotérii pre tých, ktorí si to tvrdo odpracovali alebo to majú zapísané v rodokmeni? Z evanjelia taký dojem nevyplýva. Pán Ježiš ani nechválil vieru ochrnutého v zmysle: „Chod' synu, tvoja viera ťa uzdravila...“, ani nevidíme neodbytnosť chorého. Vidíme skôr, že ochrnutý Ježiša predtým ani nepoznal: keď sa ho pýtali, kto ho uzdravil, tak to nevedel. Ochrnutý si teda uzdravenie ničím nezaslúžil.

Božie slovo Nedele o porazenom nám teda kladie dôležitú otázku: Chceš ozdraviť, alebo chceš naďalej žiť vo svojej luxusnej cele? Chceš ozdraviť, alebo budeš stále hľadať nové výhovorky, prečo sa to ešte nedá dnes? A potom sú tu aj otázky z iného súdka: Verím, že žijem v dome Božej milosti? Verím, že Cirkev je tým domom? Verím, že Božia láska nie je iba výhrou v lotérii pre vybraných šťastlivcov, ale je aj pre mňa osobne?

Ježiš Kristus urobil najväčší prevrat v dejinách ľudstva – je to prevrat Božej milosti. V živote ochrnutého človeka sa prejavil celkom jednoducho: poslušnosťou na slovo – Kristus povedal: „Vstaň!“ a ochrnutý sa po 38 rokoch na lôžku postavil. Nebol to potenciál vo vnútri ochrnutého – bol to potenciál Ježišovho slova, ktorý ochrnutého zdvihol. Preto ponechajme názov dnešnej nedele taký, aký je: o porazenom. Názov sám osebe ešte nič nemení. Ak zmeníme názov ulice či mesta, ešte tým nezmeníme ľudí, ktorí tam žijú. Rozhodnutie k zmene totiž musíme urobiť každý sám za seba. Ja sám sa musím rozhodnúť, či zostanem porazený so svojimi výhovorkami, alebo či prijmem Kristovo víťazstvo. Jedno nám evanjelium dosvedčilo jasne: Poslušnosť Kristovmu slovu prináša slobodu.